

Sygn. akt IV CZ 52/08

POSTANOWIENIE

Dnia 24 lipca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Strus

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa "I.M.S." s.r.l. w S. - Włochy

przeciwko "O. International" Spółce z o.o. w L.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 24 lipca 2008 r.,

zażalenia strony pozwanej

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 2 kwietnia 2008 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2008 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną pozwanej spółki od wyroku tego Sądu z dnia 11 października 2007 r. z tej przyczyny, że pełnomocnik pozwanej nie usunął braków formalnych skargi, gdyż pomimo wezwania nie przedłożył pełnomocnictwa do reprezentowania pozwanej spółki w postępowaniu przed Sądem Najwyższym (art. 398⁶ § 1 i 2 w związku z 398⁴ § 2 i art.126 § 3 k.p.c.). Sąd Apelacyjny podkreślił, że radca prawny L. O., po wezwaniu go do usunięcia braku formalnego skargi, złożył pełnomocnictwo, z którego wynika, że został umocowany „do prowadzenia w imieniu spółki wszystkich spraw przed wszystkimi sądami powszechnymi, sądami administracyjnymi oraz organami publicznymi (w tym organami egzekucyjnymi), a także przed niepublicznymi osobami i jednostkami organizacyjnymi” (k. 367). Pełnomocnictwo to nie upoważnia radcy prawnego L. O. do reprezentowania pozwanej w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, zgodnie bowiem z art. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), sądami powszechnymi są sądy rejonowe, sądy okręgowe oraz sądy apelacyjne, natomiast złożone pełnomocnictwo, podobnie jak pełnomocnictwo dołączone do sprzeciwu od nakazu zapłaty (k. 172), nie zawiera wzmianki o postępowaniu przed Sądem Najwyższym. Zachodzą zatem podstawy, by stwierdzić, że braki formalne skargi kasacyjnej nie zostały uzupełnione. W tej sytuacji skarga ta ulega odrzuceniu (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

W zażaleniu na powyższe postanowienie pozwana zarzuciła naruszenie przepisów: art. 398⁶ § 2 w związku z art. 126 § 3 k.p.c. przez przyjęcie, że pełnomocnictwo dołączone do sprzeciwu od nakazu zapłaty oraz złożone dodatkowo na wezwanie Sądu Apelacyjnego nie upoważniają radcy prawnego do wniesienia skargi kasacyjnej oraz do reprezentowania spółki w postępowaniu kasacyjnym, i art. 91 pkt 1 k.p.c. przez przyjęcie, że ogólne pełnomocnictwo procesowe nie upoważnia do wniesienia w imieniu reprezentowanej strony skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego, mimo że – zgodnie z ukształtowaną linią orzecznictwa – czynność wniesienia skargi łączy się z daną sprawą i jest

wyłaczona dopiero w przypadku wyraźnego zastrzeżenia w treści pełnomocnictwa. W konkluzji załóżca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Prezentując podgląd, że zarówno pełnomocnictwo dołączone do sprzeciwu od nakazu zapłaty, jak i złożone na wezwanie Sądu nie upoważniają radcy prawnego do wniesienia skargi kasacyjnej w imieniu pozwanej spółki, Sąd Apelacyjny przesądził tę kwestię w sposób arbitralny, nie podejmując nawet próby przytoczenia argumentów, które mogłyby podważyć prawidłowość odmiennego stanowiska wyrażanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Po nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego ustawami z dnia 2 lipca i 22 grudnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 172, poz. 1804 i Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) wyłonił się problem, czy pełnomocnictwo procesowe obejmuje z mocy prawa – na podstawie art. 91 k.p.c. – umocowanie do wniesienia skargi kasacyjnej. Problem ten wynikał z faktu, że od czasu wspomnianej nowelizacji skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem odwoławczym przysługującym od prawomocnych orzeczeń. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominował pogląd, że udzielenie pełnomocnictwa procesowego do reprezentowania strony w określonej sprawie, bez ograniczenia jego zakresu, oznacza umocowanie pełnomocnika do podejmowania wszystkich łączących się ze sprawą czynności, w tym także do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy argumentował, że zakres pełnomocnictwa procesowego został w sposób ogólny określony w pierwszej części art. 91 pkt 1 k.p.c., stanowiącej, że pełnomocnictwo procesowe obejmuje z mocy samego prawa umocowanie do wszystkich łączących się ze sprawą czynności procesowych, natomiast w dalszej części wymienione zostały już tylko przykładowo łączące się ze sprawą czynności procesowe, które obejmuje udzielone pełnomocnictwo. To sformułowanie oraz przykładowo wymienione czynności procesowe wskazują, że pełnomocnictwo procesowe obejmuje nie tylko czynności podejmowane w sprawie do czasu jej prawomocnego zakończenia, skoro przykładowo wymienia umocowanie do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, a także stwierdza, że pełnomocnictwo obejmuje też wszystkie czynności dotyczące zabezpieczenia i egzekucji. Należy zatem przyjąć, że wskazane w pierwszej części punktu pierwszego art. 91 k.p.c. „wszystkie

łączące się ze sprawą czynności” objęte zakresem pełnomocnictwa, to także czynności podejmowane po uprawomocnieniu się orzeczenia związane z wnoszeniem nadzwyczajnych środków odwoławczych przysługujących w sprawie, w której udzielono pełnomocnictwa. Przykładowe wymienienie jako takiej czynności skargi o wznowienie postępowania należy tłumaczyć tym, że ewentualne jej pominięcie – zważywszy, że w przeciwieństwie do skargi kasacyjnej wszczyna ona nową, odrębną sprawę – mogłoby zrodzić wątpliwości, czy jest to czynność „łącząca się ze sprawą” (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2006 r., III CZ 13/06, OSNC 2006, nr 10, poz. 176, z dnia 10 marca 2006 r., IV CZ 18/06, niepubl. i z dnia 3 kwietnia 2008 r., II CZ 16/08, niepubl.).

Obok przedstawionego kierunku orzecznictwa prezentowany był także pogląd, że wniesienie skargi kasacyjnej, przysługującej od prawomocnego orzeczenia, wszczyna nową sprawę rozpoznawaną przez Sąd Najwyższy poza strukturami sądów powszechnych, której celem jest wyłącznie kontrola legalności tego orzeczenia, w związku z czym do wniesienia skargi kasacyjnej konieczne jest udzielenie osobnego pełnomocnictwa procesowego (zob. zarządzenia przewodniczącego z dnia 12 stycznia 2006 r., III CSK 137/05, niepubl. i z dnia 10 maja 2006 r., III CSK 115/06, niepubl.).

W związku z ujawnioną rozbieżnością w wykładni prawa Sąd Najwyższy – na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego – w dniu 5 czerwca 2008 r. podjął w składzie siedmiu sędziów uchwałę, III CZP 142/07, w której przyjął, że pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z samego prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym. Uchwale tej nadano moc zasady prawnej, jednak w jej uzasadnieniu Sąd Najwyższy podkreślił, że w dążeniu do ujednoczenia praktyki oraz uniknięcia komplikacji, które mogłyby nastąpić na skutek stosowania uchwały jako argumentu przy wnoszeniu skarg o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnymi orzeczeniami opartymi na odmiennej wykładni, rozważył zakres jej związania – jako zasady prawnej – w czasie. Dodał, że podstawę do tych rozważań daje głoszony w literaturze oraz orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego pogląd, że w sytuacji, w której występowały rozbieżności interpretacyjne w praktyce funkcjonowania prawa, w zachowaniach podmiotów zobowiązanych do przestrzegania norm prawnych

oraz w działaniach organów powołanych do ich stosowania, istnieje możliwość ograniczenia wstecznego stosowania ustalonej interpretacji przepisu (zob. uchwałę Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 marca 1995 r., W 9/94, OTK Zb.Urz. 1995, nr 1, poz. 20). W konsekwencji, Sąd Najwyższy stwierdził, że dokonana w uchwale wykładnia ma zastosowanie na przyszłość, od dnia jej podjęcia (dotąd niepubl.).

Poczynione zastrzeżenie oznacza, że wykładnia art. 91 pkt 1 k.p.c. przyjęta w uchwalonej zasadzie prawnej nie uzasadnia odrzucenia skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie, skoro skarga ta została wniesiona kilka miesięcy przed uchwaleniem wspomnianej zasady, a autor skargi zastosował się do odmiennego poglądu wyrażonego w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2006 r., III CZ 13/06, opublikowanym w urzędowym zbiorze orzeczeń Sądu Najwyższego (OSNC 2006, nr 10, poz. 176). W konsekwencji, trzeba przyjąć, że w dacie wniesienia skargi kasacyjnej pełnomocnictwo procesowe dołączone przez radcę prawnego do sprzeciwu od nakazu zapłaty (k. 172) obejmowało również umocowanie do sporządzenia i wniesienia tej skargi w imieniu pozwanej spółki. Pogląd taki prezentował wówczas *notabene* także skład orzekający Sądu Najwyższego.

Nie można natomiast podzielać zapatrywania żalącej, że pełnomocnictwo złożone na wezwanie Sądu Apelacyjnego obejmuje upoważnienie do reprezentowania pozwanej spółki w postępowaniu przed Sądem Najwyższym (k. 394). Argumenty mające wspierać tezę, jakoby użyte w nim pojęcie organu publicznego odnosiło się do Sądu Najwyższego, są nieprzekonujące. Wypada zauważyć, że Sąd Najwyższy, wymieniony w Konstytucji odrębnym rozdziale VIII zatytułowanym „Sądy i Trybunały”, jest organem władzy sądowniczej, który w treści pełnomocnictwa powinien być określony właściwą nazwą (art. 183 Konstytucji, art. 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.).

Z przytoczonych już wyżej powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.